

MARC-ANTOINE MATHIEU

Strip kot vrata v nove dimenzije

Francoskega striparja poznajo tako atomski fiziki v Cernu kot učenci v lokalnih šolah blizu Angersa, kjer ustvarja in deluje tudi v ateljeju Lucie Lom

Kristina Božič

V ustvarjanju nagrajenega in mednarodno priznanega striparja je nekaj pregovorne večnosti umetnosti. Njegova dela, ki se skrivajo za platnicami knjig, so kot kljuka, ki po svoje zaživi v rokah vsakega bralca in mu odpre vrata v prostore, ki presega dani čas in prostor. V Sloveniji je bil **Marc-Antoine Mathieu** gost založbe **VigeVageKnjige** in festivala stripa **Tinta**, na katerem je predstavil slovenski prevod stripa **Otto** iz leta 2016. Že pred leti je dejal, da se ima bolj kot za pripovedovalca zgodb za nekoga, ki raziskuje in oblikuje čas in prostor. "To je še vedno res. A rad pripovedujem tudi zgodbe," je poki-mal blagi sogovornik in v francoščini, iz katere je intervju prevajala **Katja Šaponjič**, opisal, da za vsako zgodbo oblikuje lastno arhitekturo, ki se nato razvija in spreminja v vsaki knjigi. Gre za igre perspektiv in dimenzij, s črnimi luknjami in prazninami. **Otto** govori o priznanem umetniku, ki nenadoma začuti izjemno notranjo praznino. V votlost padeta smrt staršev, od katerih se je odtujil, in skrinja z natančno dokumentacijo o njegovih prvih sedmih letih življenja. Ta postane njegova okupacija vse do konca - ki ponudi s skupnim performansom vsega človeštva tudi večnost. "Onkraj časa in podob je spoznal, da njegova zrcalna podoba ni bila nikoli nič drugega kot celo veselje," je avtor zapisal proti koncu knjige.

Kradem in branim čas

"Tema, s katero se zagotovo pogosto ukvarjam, je čas," je opisal moč, ki jo ima kot umetnik. V stripu čas, kot ga ustvarja sam, ne teče v sekundah in minutah, ampak v sličicah in okvirčkih - včasih pa jih tudi pre-

stopi ali preskoči. "A vsi moji junaki so na neki način tudi ujetniki strukture, ki jih zasnujem. Struktura jih presega," opisuje domišljajske megastrukture, ki se napajajo tudi iz spominov in virtualne resničnosti. "Kot avtor sem skoraj v božji vlogi: strukture ustvarjam in jih obvladujem." V njegovi v Franciji najbolj prepoznavni seriji stripov v glavni vlogi nastopa **Julius Corentin Acquefacques**, uradnik na ministrstvu za humor. "Prva knjiga zbirke z naslovom **Izvor** se ukvarja prav s tem, da glavni junak odkriva, kje pravzaprav je. Ugotavlja, da je v tridimenzionalni strukturi, ki je večja od njega," izriše, kako lahko včasih tudi resničnost in dimenzije na listu papirja presenetijo. "Ljudje tudi živimo v okoljih, za katere mislimo, da jih obvladamo. A če pogledamo četrto dimenzijo z vidika časa, vidimo, da tega v resnici ne razumemo. Kaj če naš čas ni edini čas?" je spraševal in dodal, da je prav preizpraševanje sveta okoli nas tisto, kar ga pri ustvarjanju najbolj zanima. "Poskušam ustvarjati prostore, kjer so ta preizpraševanja mogoča."

Da preizpraševanja, ki jih odpirajo njegova dela, povzročijo negotovost v bralkah in bralcih, ga pretirano ne skrbi. Pravi, da jim vedno ponudi tudi orodja, kako se lahko s to negotovostjo spopadejo. Ali je to humor ali univerzalnost človeškega bivanja, poezija ali preprosta estetika njegovih del. "V seriji o **Juliusu Corentinu Acquefacquesu** je negotovost ublažena in obdana s smehom. Dogajajo se katastrofe, a ljudje se vedno poberejo," pojasni. Zanj bi bil neuspeh, če novo delo ne bi ponudilo novih preizpraševanj in negotovosti, če ne bi odprlo nove dimenzije, hodilo po robu. "Če tega ni, ne moremo govoriti o umetniškem delu in umetnosti," je prepričan. Zanj je tako vsako novo delo tudi preiz-

počne. Pravi, da ga bolj kot problemi in iskanje rešitev ter odgovorov zanimajo prav vprašanja. "Če se vrnem k Juliusu Corentinu, je razpet med vprašaj in klicaj. Med neprestano spraševanje in preizpraševanje ter med nenehno presenečenje in čudenje nad situacijami, v katerih se znajde," opiše zanj idealno stanje človeškega bitja.

"Je to, kar vidim, res to, kar je?" z vprašanjem pove, kaj je zanj namen umetnosti: da nas opozori, da pogledamo še enkrat, vidimo bolje, drugače. Da se nikoli ne nehajo spraševati, kaj se dogaja in kaj vidimo. "Umetnost ni tu, da bi nas potolažila." Našteva, kako vsi živimo običajna življenja: hodimo v službo, jemo, spimo. "A to, kako gledamo na svet - da se vedno znova preizprašujemo o stvareh, to je pomembno."

Njegov strip Otto v črno-belih in sivih tonih, preprostih linijah in skromnih besedah, je kot zavetje pred kričanjem, mežikanjem in bleščanjem vseprisotnega zabavljaštva in sodobne zasičenosti z informacijami. "Vse manj je prostora za tišino, za premišljevanje, za meditacijo, za poglobljanje in razmišljanja," pokima francoski scenarist, ki s svojimi deli kot da želi ukrasti ta čas in to tišino za svoje bralce. Tako ustvarja prostore, kjer se lahko na noge postavijo "vprašanja, ki bi si jih sami postavili, pa si jih ne, ker smo preplavljeni z vsemi informacijami". "Umetnost obstaja prav zato: da odpira prostor, prostor za človeka. Da si lahko znova postavimo vprašanja, se vrnemo k vpraševanju in raziskovanju," je želel doseči v stripih Smer (Le Sens) in 3 sanjarije (3 reveries). Zato, doda, je umetnost zanj tudi upor. "A ne loči dobrih in slabih ljudi. Nima tega moralnega podtona. Na svetu obstaja vse in ljudje smo različni. Mene zanima naša metapovezanost," se opiše kot pesimistični mislec, a optimistični delavec v umetnosti.

Misel vsega človeštva

Njegova razmišljanja o prihodnosti so visokoleteča in pogumna, a o njih govori z največjo samoumevnostjo. Opisuje nastajanje metaskupnosti človeške misli in vedenja. A ne take, ki bi bila tehnološko determinirana in omejujoča, kot jo želi zamejiti in ujeti v algoritme sedanja tehnološka vizija jutrišnjega sveta. "Se bomo zlili v neko osmozo, v neko zlitino, ki bo povezovala vse naše duhove in inteligenco? Ki nas bo presejala? Ki se je morda ne zavedamo, a smo ljudje že zdaj nekakšni nevroni človeštva?" sam odgovori, da je ta misel strašna in strašljiva, a hkrati razburljiva. Delno jo je raziskoval v stripu Mrtev spomin (Memoire morte), doda. "Zame je ključnega pomena, da je v to nastajanje novega vključeno temeljno preizpraševanje nas vseh, kaj pravzaprav nastaja," pravi,

da odgovori niso polarni: črno-belo, da-ne, dobro-slabo. "To je trum-povska mentaliteta," opiše pomen senzibilnosti, estetike in odprtih vprašanj - vse to nam omogoča, da ostanemo bogata bitja - bogati ljudje.

Življenje, ki ga živi, in izkušnje, ki jih ima, mu na neki način potrjujejo, da ideja o skupni človeški misli ni popolnoma nora in pravzaprav že nastaja. Pred dvema letoma so ga na obisk povabili znanstveniki v Cernu, kjer nadgrajujejo največji linearni pospeševalnik delcev. "Veste, zelo rad berem znanstvene monografije o teoriji relativnosti in materiji, ki sestavlja naš svet," pokima, da ga prav zato poznajo astrofiziki. Opiše, kako so mu ti pojasnili, da je vsa materija pravzaprav sestavljena iz praznine. In energije. V Cernu je srečal znanstvenike in raziskovalce z vseh koncev sveta in vseh kontinentov. Komunicirajo in v svojih raziskavah sodelujejo z drugimi znanstveniki in raziskovalci po vsem svetu. "Tam se že zdaj vsak dan oblikuje nova miselnost, ki gradi novo obliko misli. Zame je center v Cernu kot nova katedrala - ki sooblikuje novo duhovno skupnost, ki bo izjemnega pomena za čas, v katerem smo, in za prostore, kamor gremo," pravi stripar. To, da smo ljudje kot tudi svet okoli nas sestavljeni iz praznine, verjame, bi lahko bilo enako prelomno za človeški narcisizem kot spoznanje, da Zemlja ni center vesolja in da človek ni božje bitje, ampak del narave in rezultat evolucije kot vsa druga živa bitja.

Mah na debli dreves in barve jeseni

"Ljudje smo predvsem zavest, ki je rezultat organizirane materije, in ideja, da lahko nadzorujemo naravo in okolje, ki nas obdajajo, je velika iluzija. To je moja faza sedanjega preizpraševanja in raziskovanja," pojasni Marc-Antoine Mathieu. Našteje dela filozofa **Bernarda Jolivata**, umetnikov **Nilsa Uda**, **Giuseppesa Penoneja** in **Andyja Goldsworthyja**. Vsi nas spominjajo na čudežnost narave. Znanost, poudari, zanj ne predstavlja orodja za nadvlado. "Znanost je pripomoček, s katerim se lahko približamo naravi. Kot trdijo, da umetnost služi temu, da naredi življenje zanimivejše od same umetnosti, je tudi z znanostjo in naravo: znanost obstaja, da naredi naravo zanimivejšo od

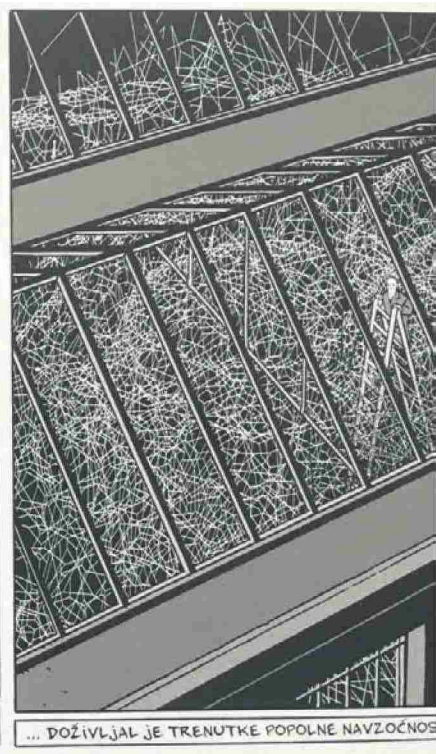
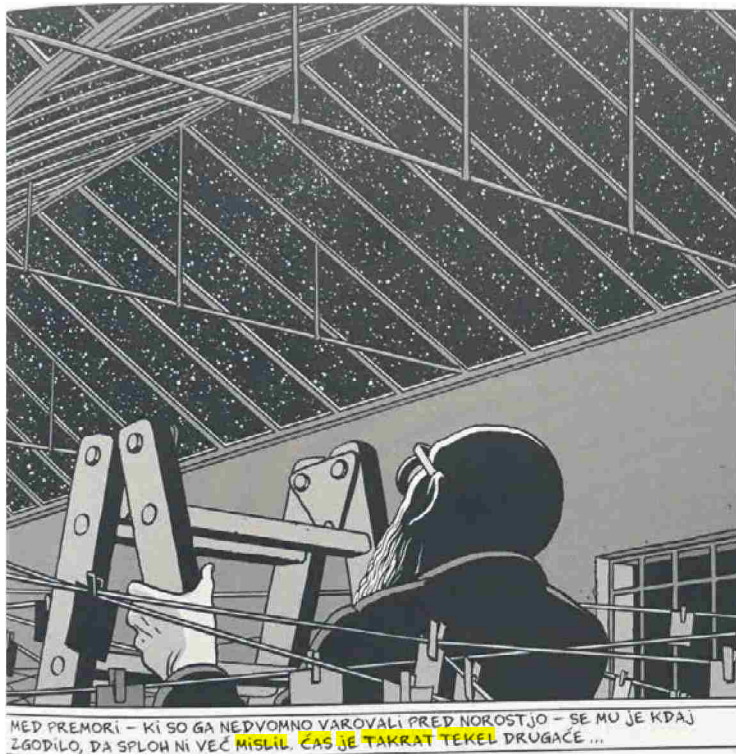
same znanosti," vzame v roke telefon in na njem pokaže fotografije in podobe umetniških del in intervencij v prostor, ki ljudem približajo naravo, jo odkrivajo v podobah, ki ponudijo preizpraševanja človeškega odnosa z okoljem, v katerem živi, in vabijo, da v naravnih vrstah, ki bivajo okoli nas, prepoznamo njim lastni lepoto in dostojanstvo. Sam, pravi, poskuša odkrivati lepoto idej in konceptov. "Naloga umetnika je, da človeka dodatno poveže s svetom," opiše, da je vero v človeštvo spoznal skozi svojo mamo, ki je bila medicinska sestra - preživela in delala je tudi skozi drugo svetovno vojno. "Vsak živi in se upira po svoje. Zame je pomembno ohr-

njanje sanjarij, domišljije in idej. Tudi če nismo optimisti, imamo vendarle dovolj orodij in načinov izražanja, da lahko ustvarjamo in tako izrazimo potreben optimizem," ponovi, da ga najbolj zanimajo vprašanja in nato pogovori ter izmenjave idej. Odpiranje in grajenje novih prostorov. V njih najde pogum in voljo, da ustvarja naprej.

"Da se nikoli ne nehamo spraševati, kaj se dogaja in kaj vidimo"

Marc-Antoine Mathieu Foto: Arhiv založbe

Strip Otto Foto: Arhiv založbe